

Wrocław, 6 maja, 2024.

Prof. dr hab. Bogusław Fiedor, Dr h.c.
Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

RECENZJA

dorobku naukowego i dydaktyczno-organizacyjnego Pana dr B. Bigi, adiunkta w Katedrze Polityk Publicznych¹ Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, w związku z postępowaniem o nadanie Mu stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse

I. Podstawowe dane o przebiegu pracy naukowej i zatrudnieniu Kandydata

Doktor B. Biga urodził się w roku 1986. Ukończył w latach 2004-2009 jednolite studia magisterskie w zakresie administracji na Wydziale Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego uzyskując tytuł zawodowy magistra administracji. Na tym samym wydziale w latach 2006-2011 odbył magisterskie studia jednolite w zakresie prawa uzyskując tytuł zawodowy magistra prawa. W latach 2009-2013 był słuchaczem stacjonarnych studiów doktoranckich na Wydziale Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, które pomyślnie ukończył obroną w roku 2014 pracy doktorskiej pt. *Ekonomiczna i społeczna analiza prawa ochrony wynalazków* (promotor prof. dr hab. Jerzy Hausner).

W latach 2012-2014 Habilitant odbył aplikację adwokacką w Krakowskiej Izbie Adwokackiej, a w roku 2015 po złożeniu egzaminu adwokackiego został wpisany na listę adwokatów.

Od października roku 2014 do chwili obecnej dr B. Biga jest zatrudniony jako adiunkt w Katedrze Polityk Publicznych Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie. Od roku 2015 Kandydat prowadzi również działalność gospodarczą jako właściciel samodzielnej kancelarii adwokackiej.

II. Ocena osiągnięć naukowo-badawczych Habilitanta w okresie po uzyskaniu stopnia naukowego doktora (2014-2023), ze szczególnym uwzględnieniem osiągnięcia naukowego, o którym mowa a artykule 219. Ust 2 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, w postaci samodzielnie przygotowanej nomografii: *Współczesne. transformacje instytucji własności. Perspektywa ekonomiczna*

II.1. Ocena ogólna

Ocenę ogólną dorobku naukowo-badawczego Habilitanta w okresie objętym recenzją (po roku 2014, a więc po obronie pracy doktorskiej) opieram na starannie przez Niego przygotowanym *Wykazie osiągnięć naukowych stanowiących znaczny wkład w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse* (Załącznik nr 3 do wniosku o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego; *Wykaz* w dalszej części recenzji) oraz *Autoreferacie* (Załącznik nr 2 do tego wniosku).

¹ Wcześniej Katedra Gospodarki i Administracji Publicznej, przemianowana na Katedrę Administracji Publicznej

Poniżej przedstawiam zestawienie, które jest oparte na tym Wykazie:

- **2 monografie samodzielne**, w tym obok wskazanej poprzednio samodzielnie przygotowana monografia ujętej we wniosku jako osiągnięcie w rozumieniu Ustawy monografia *The Economics of Intellectual Property and Openness: The Tragedy of Intangible Abundance* (Routledge, Abingdon - Oxon – New York, 2021);
- **1 monografia współautorska**, *Indeks wiarygodności polskiej gospodarki* (J. Hausner red.), Fundacja Gospodarki i Administracji Publicznej, Kraków 2022
- **10 publikacji będących artykułami naukowymi opublikowanymi w czasopiśmie naukowych z listy B MEiN**, wszystkie samodzielne, z czego 4 w języku angielskim
- **11 publikacji będących rozdziałami w monografiach naukowych**, 7 samodzielnych, 4 współautorskie, w tym 1 w języku angielskim, opublikowana w monografii wydanej przez wydawnictwo Routledge
- **27 pozycji zamieszczonych w Wykazie jako „pozostałe publikacje”** (punkt 4a Wykazu, s. 6-8)
- aktywny udział (przedstawienie referatu, z wyjątkiem dwóch samodzielnie) w 10 międzynarodowych (w tym 8 zorganizowanych zagranicą: Włochy, Holandia i Austria) i 19 krajowych konferencjach i seminariach naukowych

W ujęciu sumarycznym opublikowany dorobek naukowy Habilitanta w okresie po uzyskaniu stopnia doktora nauk ekonomicznych (2014-2023) jest dość obszerny pod względem ilościowym, gdyż obejmuje 51 pozycji, świadcząc o bardzo dużej jego dynamice w stosunku do okresu przed doktoratem. Jednakże przegląd listy publikacji ujętych w Wykazie jako „pozostałe publikacje” (punkt 4a, s. 6-8) dowodzi, że są to raczej raporty i ekspertyzy przygotowane z udziałem Kandydata przez duże zespoły badawcze (5-10 i więcej osób; z jednym wyjątkiem raportu przygotowanego dla Klubu Jagiellońskiego – 3 autorów) dla potrzeb instytucji bezpośrednio czy pośrednio związanych z macierzystą uczelnią Habilitanta: Małopolska Szkoła Administracji Publicznej Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie (6 pozycji.) oraz Fundacja Gospodarki i Administracji Publicznej w Krakowie (18 pozycji)

W opublikowanym dorobku Kandydata brak jest artykułów w czasopiśmie z listy A MEiN, a więc pozycjonowanych na liście JCR i posiadających oszacowany współczynnik wpływu (IF). Ponadto, jeśli chodzi o artykuły opublikowane w krajowych czasopiśmie naukowych, to pewnym mankamentem jest fakt, że są to w zasadzie czasopisma o profilu interdyscyplinarnym (*Studia Prawno-Ekonomiczne, Przegląd Prawno-Ekonomiczny, Zarządzanie Publiczne, Myśl Ekonomiczna i Polityczna, Kultura i Rozwój*; ostatnie z nich ukazywało się do roku 2020), a nie stricte ekonomicznym. Pewnym osłabieniem tego zastrzeżenia może być fakt, że podejmowana przez Habilitanta problematyka ekonomicznej analizy prawa czy ochrony własności intelektualnej ma taki właśnie interdyscyplinarny charakter,

Z naukometrycznego, czy bibliometrycznego punktu widzenia opublikowany dorobek naukowy Habilitanta w okresie objętym oceną może być oceniony pozytywnie, jeśli chodzi o wartość tego dorobku według punktów MNiSW/MEiN/. W sumie w okresie po doktoracie jest to 885 pkt, z czego 755 za lata 2019-2023. Jeśli chodzi o liczby cytowań Kandydata, nie można ich ocenić pozytywnie w kontekście wniosku awansowego. Wynoszą one odpowiednio 38 - z atocytowaniami - i 31 - bez autocytowań., dla odpowiednio 17 i 14 publikacji. Indeks Hirscha według bazy cytowań Biblioteki Głównej UEK i według Google Scholar wynosi 3. Nie występuje też tendencja wzrostowa w zakresie mierzonej cytowaniami rozpoznawalności

dorobku Kandydata w ostatnim okresie. Dla lat 2021-2024 to odpowiednio 1, 9, 5 i 1 cytowań (dane pozyskane przez recenzenta z bazy Google Scholar w dniu 1.05.2024).

Opublikowany dorobek naukowy dr B. Bigi w okresie objętym oceną (2014-2023) charakteryzuje duża zwartość tematyczna. Dominującą jego część tworzą trzy powiązane ze sobą nurty badawcze:

1. Ekonomiczna analiza prawa (*Law and Economics*), ze szczególnym uwzględnieniem problematyki własności (praw własności) i zmian charakteru tej fundamentalnej dla gospodarki instytucji w warunkach cyfryzacji i usieciowienia gospodarki (trzecia i czwarta rewolucja przemysłowa – określenie recenzenta).
2. Ekonomiczne i prawne aspekty ochrony własności intelektualnej, ze szczególnym uwzględnieniem problematyki patentów.
3. Problematyka wartości niematerialnych w przedsiębiorstwie i ich wyceny.

W ujęciu samego Habilitanta (*Autoreferat*, punkt 4.3, s. 13-18). obejmuje to siedem bardziej szczegółowo ujętych problemów: (1) ekonomiczne zagadnienia ochrony własności intelektualnej, (2) zmniejszanie się korzyści netto z własności, (3) skutki różnic między własnością materialną i intelektualną, (4) tragedia niematerialnej obfitości, (5) dobra wspólne w współczesnej gospodarce, (6) zmiany społeczne i technologiczne związane z instytucją własności i (7) współczesne transformacje związane z instytucją własności

Nurt drugi, w ujęciu recenzenta, jest najobszerniejszy w wymiarze ilościowym w okresie objętym oceną (10 publikacji), stanowiąc w znacznym stopniu kontynuacją zainteresowań badawczych Habilitanta z okresu przed uzyskaniem stopnia naukowego doktora (2014). Niewątpliwie jest dr B. Biga badaczem, który wniósł w polskiej myśli ekonomicznej znaczący wkład do badań nad ekonomicznymi i prawnymi aspektami ochrony własności intelektualnej. Szczególnie wartościowym przyczynkiem jest w tym obszarze wydana przez wydawnictwo Routledge monografia pt. *The Economics of Intellectual Property and Openness: The Tragedy of Intangible Abundance* (s. 124). Nawiązując do wcześniejszych swych publikacji dotyczących własności intelektualnej, jej ochrony patentowej oraz specyfiki i znaczenia zasobów niematerialnych (*intangible assets*) we współczesnej gospodarce cyfrowej, z ogromną rolą odgrywaną przez szeroko rozumiane firmy technologiczne (*dot-comy* i inne), Habilitant przekonywująco dowodzi w tej monografii, że:

- mimo znikomo małej możliwości patentowania wynalazków – a więc prawnej ochrony swej własności - w zakresie softwaru firmy technologiczne rosły bardzo szybko i osiągały wysokie zyski, między innymi dzięki rozwojowi wirtualnych platform usługowych, dających im sytuację podobną do mechanizmu monopolu naturalnego;
- kryzys gospodarczy początku tego stulecia, ogólnie znany jako *dot-com bubble crash*, nie był rezultatem niedostatecznej ochrony ich własności intelektualnej, ale spowodowany został ogromnym deficytem metod wartościowania i wyceny związanych z tą własnością zasobów niematerialnych, co musiało skutkować rosnącą różnicą między wartością księgową i rynkową firm technologicznych (internetowych) a potem nieuniknionym pęknięciem tej „bańki aktywowej”;
- w powyższym kontekście Habilitant uznaje, że „Tragedia Obfitości Aktywów (czy zasobów) Niematerialnych”² - *Tragedy of Intangible Assets* (to analogia do znanych w ekonomii innych tego typu określeń, jak na przykład *Tragedy of Global Commons* G. Hardina) – we współczesnej cyfrowo-sieciowej gospodarce jest w perspektywie

² W Autoreferacie Habilitant określa to sposób bardziej syntetyczny jako „Tragedia Niematerialnej Obfitości”

społecznej pozorna, to znaczy że nie chodzi o nadmierną obfitość podaży usług „dotcomowych”, ale głównie o słabe dostosowanie ich podaży do popytu na nie;

- generalnie, doskonalenie metod ochrony własności i intelektualnej, na przykład dotyczących kopiowania elementów softwaru, nie jest potrzebna ani nie będzie nigdy w pełni skuteczne, to znaczy nie zagwarantuje pełnej ochrony przed kopiowaniem własności. Współczesna gospodarka potrzebuje „kombinacji własności intelektualnej i otwartości”, by społecznie optymalnie rozwiązywać problemy związane z „Tragedią Obfitości Aktywów Niematerialnych”.

W szerszym ujęciu, omawiana monografia Habilitanta może być ujęta jako poznawczo bardzo wartościowy przyczynek do bardzo ważnej tak w wymiarze teoretycznym, jak i z punktu widzenia polityki naukowo-technicznej, dyskusji wokół potrzeby, możliwości i praktycznej implementacji, a także sposobu finansowania, zasobu wiedzy o powszechnym i wolnym dostępie (*Open Access Knowledge Pool*). W ujęciu historycznym jest to nawiązanie do zapoczątkowanej jeszcze w latach 60. ubiegłego wieku dyskusji nad mikro- i makroekonomicznymi (społecznymi) skutkami niedoskonałości rynku w dziedzinie produkcji i rozpowszechniania wiedzy i technologii.

Nurt pierwszy i trzeci w dorobku naukowo-badawczym habilitanta jest ilościowo – liczba publikacji – znacznie skromniejszy (4 publikacje) ale został zasadniczo wzbogacony przez monografię przedstawioną w dokumentacji wniosku jako osiągnięcie stanowiące podstawę do ubiegania się o stopień doktora habilitowanego. Jej omówienie będzie przedmiotem odrębnego punktu tej recenzji (II.2)

Dorobek Habilitanta związany z uczestnictwem w projektach badawczych i kierowanie nimi w okresie objętym oceną (2014-2023) obejmuje (według punktu 9 *Wykazu*, s. 11-12) uczestnictwo w sześciu takich, mających bardzo zróżnicowany charakter, projektach. Poniżej charakteryzuję je w sposób całościowy:

1. Brak jest uczestnictwa - jako kierownik, współkierownik lub wykonawca – w projektach międzynarodowych, pozyskiwanych w sposób grantowy, z instytucji międzynarodowych finansujących naukę i badania, w tym zwłaszcza ze środków Unii Europejskiej.
2. Habilitant uczestniczył jako wykonawca (członek zespołu badawczego) w jednym projekcie finansowanym przez NCBiR, jednym finansowanym przez NCN w ramach programu Opus (autor raportu) – w obu przypadkach były to projekty nie związane bezpośrednio z głównymi nurtami aktywności badawczej Habilitanta - oraz czterech projektach (jako ekspert bądź członek zespołu analitycznego względnie badawczego) finansowanych przez MEiN (w ramach PO WER) i MNiSW (w ramach programu „Doskonała Nauka”, programu RIG i programu „Dialog”). Również w przypadku projektów finansowanych przez ministerstwo właściwe w sprawach nauki i edukacji wyższej nie można mówić o bezpośrednim związku tych projektów z głównymi nurtami aktywności badawczej Habilitanta.
3. W dorobku Habilitanta brak aktywności w zakresie kierowania projektami krajowymi finansowanych w drodze procedur grantowych czy konkursowych (NCN, NCBiR, Fundacja na rzecz Nauki Polskiej, MNiSW/MEN i inne).

Podsumowując, uczestnictwo Kandydata - jako wykonawcy i/lub jako kierownika (współkierownika) w projektach i programach badawczych można uznać za umiarkowanie jedynie satysfakcjonujące w kontekście wniosku awansowego.

Na podstawie dokumentacji wniosku awansowego (*Autoreferat* punkt 5.3.1., s.20-22 oraz *Wykaz* punkt 11, s. 12) stwierdzić można, że w okresie objętym oceną Habilitant może wykazać się znacznym i wysoce satysfakcjonującym w kontekście wniosku awansowego

zakresem współpracy z zagranicznymi i krajowymi ośrodkami naukowo-badawczymi i edukacyjnymi. Obejmuje to w szczególności takie elementy jak::

- Wieloletnia i stała współpraca z Seidman College of Business na Grand Valley State University (Michigan, USA): uczestnictwo w seminariach naukowych, prowadzenie konsultacji metodologicznych, kwerenda literatury i zbieranie materiałów do wskazanych już w recenzji monografii napisanych przez Habilitanta w ramach krótkookresowych staży badawczych (2 i 5 tygodni) ;
- Stała i wieloletnia współpraca z Italian Law and Economics Association, którego członkiem jest Kandydat od roku 2018 i w ramach corocznych konferencji którego przedstawił pięć samodzielnie przygotowanych referatów naukowych
- Aktywny, przyjmujący różne formy, udział Habilitanta w międzynarodowym ruchu ekonomii wartości, *Open Eyes Economy*, w tym w organizacji – jako wiceprzewodniczący Rady Programowej - corocznych kongresów, *Open Eyes Economy Summit*. Obejmuje to również aktywny udział Kandydata – łącznie z przedstawieniem referatów - w organizacji w kraju i zagranicą konferencji i seminariów realizowanych w formule *Open Eyes Economy on Tour*;
- Wyjazdy z cyklami wykładów w ramach programu Erasmus+ (Manchester Metropolitan University, University for Foreigners w Perugii, University of Saragossa);
- Aktywne członkostwo (członek zwyczajny) w Polskim Stowarzyszeniu Ekonomicznej Analizy Prawa;
- Udział w przygotowaniu we współpracy z naukowcami z wielu ośrodków naukowych (m.in. SGH w Warszawie, Uniwersytet Gdański czy Uniwersytet Warszawski) cyklu raportów „Alert gospodarczy” , zawierających 15 opracowań na temat różnych ekonomicznych aspektów i skutków pandemii Covid-19;
- Stała współpraca z naukowcami z wielu polskich uczelni i instytucji w ramach opracowywania i publikowania (jako współautor), a następnie prezentacji na znaczących konferencjach organizowanych w Polsce (m.in. Open Eyes Economy Summit czy Europejski Kongres Finansowy) dorocznych „Indeksów wiarygodności ekonomicznej Polski”;
- Aktywne uczestnictwo (przygotowywanie opracowań i raportów) w funkcjonowaniu Centrum Polityk Publicznych Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie;
- Działalność jako ekspert - od roku 2015 – w Centrum Analiz Klubu Jagiellońskiego, z aktywnością koncentrująca się na ekonomicznej analizie prawa, a więc wiodącym obszarze działalności badawczej Habilitanta.

Habilitant ma z kolei bardzo niewielki dorobek, jeśli chodzi o członkostwo w redakcjach czy radach programowych (naukowych) krajowych i zagranicznych periodyków naukowych i recenzowanie publikowanych w nich artykułów. Według *Wykazu* (punkt 12 i 13, s. 12-13) obejmuje to jedynie członkostwo w latach 2015-2019 w radzie naukowej czasopisma „Kultura i rozwój” (periodyk przestał być wydawany w roku 2020) i recenzje dla krajowych czasopism: „Zarządzanie Publiczne”, „Krakowskie Studia Małopolskie” oraz „E-Mentor”; nie podano jednak liczby recenzowanych artykułów. Ponadto Habilitant był recenzentem książki *Intellectual Property in Russia* (Udalova N.M., Vlasova A.S.) wydanej w roku 2021 przez Routledge.

Biorąc pod uwagę wszystkie obszary i aspekty omówione w tej ogólnej ocenie dorobku naukowo-badawczego Habilitanta w okresie po ostatnim awansie naukowym (2014-2023), słabe i mocne strony tego dorobku, uznaję go za względnie zadowolający w kontekście wniosku awansowego.

II.2 Ocena monografii, *Współczesne transformacje instytucji własności. Perspektywa ekonomiczna* (Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2023, recenzenci wydawniczy: E. Mączyńska, L. Hardt), przedstawionej dokumentacji wniosku jako osiągnięcie naukowe o którym mowa w Art. 219 Ust. 1 Pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce

Autor pracy za główny jej – niezwykle szeroki i ambitny w sensie poznawczym - uznaje (s. 16) „opisanie zmieniającej się roli instytucji własności we współczesnej gospodarce”, przy czym – choć nie zostało to *expressis verbis* sformułowane, ale wynika jednoznacznie z lektury monografii – określenie „współczesna gospodarka” odnosi się do okresu, kiedy obserwujemy na masową skalę proces cyfryzacji i usieciowienia tej gospodarki, czyli okresu trzeciej i czwartej rewolucji przemysłowej, a więc ostatnich 2-3 dekad wieku XX i wieku XXI (identyfikacja okresu przez recenzenta). Cel ten ściśle koresponduje z hipotezą główną (s.16): „We współczesnej gospodarce nie jest możliwe wykonywanie wszystkich uprawnień składających się na klasycznie rozumianą instytucję własności”. Dla realizacji celu głównego i weryfikacji hipotezy głównej Habilitant zdefiniował pięć celów szczegółowych, odpowiadających pięciu szczegółowym hipotezom., które z kolei w sposób logiczny określiły konstrukcję pracy, czyli sekwencję rozdziałów. W mojej ocenie dwa pierwsze rozdziały i rozdział piąty mają głównie charakter teoretyczny (dane empiryczne tam przytaczane mają głównie charakter egzemplifikacyjny), zaś trzeci i czwarty głównie empiryczny. Oznacza to zatem, że w przypadku pierwszych dwóch oraz piątej hipotezy szczegółowej:

H1. Własność intelektualna stała się dominującą formą własności, przez co instytucja własności jako całość uległa znacznemu osłabieniu;

H2. W wyniku cyfryzacji gospodarki transfer własności może być łatwiej zastępowany przez udzielanie prawa dostępu;

H.5. W obrocie gospodarczym maleje znaczenie transferów własności

weryfikacja ma miejsce głównie na podstawie dokonanej przez Aurora krytycznej analizy i syntezy literatury przedmiotu – tak ekonomicznej, jak i prawnej. Pomimo pewnych – nie mających jednak zasadniczego znaczenia - zastrzeżeń szczegółowych odnośnie do treści tych części pracy, sformułowanych w dalszej części recenzji, uznaję tę weryfikację za wystarczającą.

W przypadku hipotezy trzeciej i czwartej:

H3. Osłabienie instytucji własności jest spowolniane przez linię orzeczniczą Sądu Najwyższego, standardy rachunkowości oraz osoby afirmujące wartości konserwatywne i liberalne (w wymiarze dotyczącym gospodarki – przyp. B.F.);

H4. Większość osób mieszkających w Polsce jest gotowa zrezygnować z własności co najmniej dwóch z sześciu wskazanych dóbr w sytuacji, gdyby zapewniony był swobodny dostęp na życzenie (najem)

jest to weryfikacja na podstawie badań własnych, w tym empirycznych, Habilitanta. Nie zgłaszam zastrzeżeń odnośnie do formalnej metody weryfikacji – badanie ankietowe oparte na wspomaganym komputerowo wywiadzie przeprowadzonym na próbie losowo wybranych i dobranych według określonych cech, w tym wieku, respondentów (1000 osób), czy analiza jakościowa orzeczeń Sądu Najwyższego. Jednakże to badanie, jakkolwiek poznawczo wartościowe, ma tylko eksploracyjny charakter, dotyczy bowiem tylko jednego kraju i niewielkiej grupy dóbr. Nie oznacza to, że transformacje instytucji własności, których analiza jest przedmiotem rozdziału trzeciego i czwartego nie mają miejsca, ale że – formalnie rzecz biorąc - można mówić o bardzo wstępnej jedynie weryfikacji tych dwóch hipotez. Takiego

zastrzeżenia, czy pewnej „powściągliwości” w ocenie uzyskanych przez Autora wyników badań empirycznych wyraźnie w pracy brakuje. Wreszcie, należy też zauważyć, na podstawie lektury rozdziału trzeciego pracy, że sposób weryfikacji trzeciej hipotezy szczegółowej, ma w tym sensie charakter „mieszany”, że tylko w części dotyczącej oceny orzecznictwa Sądu Najwyższego w kontekście rozróżniania przez niego własności materialnej i własności intelektualnej jest to oparte na badaniach własnych Habilitanta, w pozostałej zaś części (dotyczącej standardów rachunkowości oraz postaw liberalnych oraz konserwatywnych) – podobnie jak w przypadku hipotez H12, H2 i H5 – na podstawie przeglądu oraz krytycznej analizy i syntezy literatury przedmiotu.

Uwagi szczegółowe

Rozdział 1, Instytucja własności (s. 19-53)

Generalnie rzecz biorąc, rozdział ten to oparty na bogatej literaturze przedmiotu krytyczny przegląd i synteza dotycząca instytucji własności z perspektywy ekonomicznej i prawnej, z odniesieniami do socjologii i psychologii. Obejmuje to rozważania Autora na temat dystynkcji między własnością i posiadaniem - punkt 1.1, ograniczonych praw rzeczowych i stosunków zobowiązaniowych - punkt 1.2, instytucji własności w ekonomicznej analizie prawa – jako ważnej dziedzinie badań Nowej Ekonomii Instytucjonalnej - punkt 1.3 oraz specyfiki własności intelektualnej i innych zasobów niematerialnych - punkt 1.4. Z punktu widzenia teoretyczno-poznawczej wartości dodanej monografii, czy w kontekście weryfikacji hipotezy głównej oraz pierwszej hipotezy szczegółowej, ten ostatni punkt rozdziału jest kluczowy. Ukazuje on bowiem główne różnice (w odniesieniu do kategorii rzadkości i wykluczenia, notyfikacji, możliwości precyzyjnego określenia granic poszczególnych przedmiotów własności i egzekwowania prawa własności) między własnością intelektualną i materialną, ograniczoną zdolność do ochrony przedmiotów własności intelektualnej oraz rosnące bardzo szybko w warunkach digitalizacji gospodarki znaczenie zasobów niematerialnych z punktu widzenia księgowej i rynkowej wartości firmy. W świetle dokonanego przez Habilitanta przeglądu i syntezy literatury przedmiotu uznać można, że została pozytywnie zweryfikowana pierwsza hipoteza szczegółowa: własność intelektualna stała się dominującą formą własności, przez co instytucja własności jako całości uległa osłabieniu i obserwuje się ekstrapolowanie swoistych cech własności intelektualnej i innych zasobów niematerialnych na szeroko rozumianą instytucję własności. Chodzi zwłaszcza o ograniczanie – w stosunku do klasycznie rozumianej własności materialnej - zakresu praw rzeczowych i zwiększanie zakresu stosunków typu zobowiązaniowego

Przy ogólnie pozytywnej ocenie rozdziału jako całości z teoretyczno-poznawczego punktu widzenia i realizacji celu głównego pracy, wartość poszczególnych części rozdziału widziana z tej perspektywy jest zróżnicowana. Punkt poświęcony dystynkcji między własnością i posiadaniem (punkt 1.1) oraz dotyczący instytucji własności w ekonomicznej analizie prawa (punkt 1.3) mają w zasadzie przeglądowo-podręcznikowy, a miejscami nawet „encyklopedyczny” charakter.

Rozdział 2, Czynniki transformujące instytucję własności (s. 53-76)

Konstatując, zgodnie z pierwszą hipotezą szczegółową, fakt upowszechniania się i stopniowej dominacji we współczesnych gospodarkach wysokorozwiniętych własności intelektualnej i innych zasobów niematerialnych, w tym rozdziale pracy Habilitant stara się – na podstawie krytycznej analizy literatury przedmiotu - dokonać systematyzacji i i analizy czynników, które leżą u podstaw tej transformacji instytucji własności. Są to według niego : upowszechnianie się gospodarki współdzielenia (*sharing economy*), cyfryzacja i (przyp. B.F.) usieciowienie gospodarki – jako czynnik decydujący i silnie oddziałujący na pozostałe, oraz

zmiana modeli biznesowych determinowana bardzo dużą złożonością innowacyjnych projektów gospodarczych a polegająca na zwrocie w kierunku współwytworzenia wartości.

Habilitant podkreśla, że gospodarka współdzielenia (w istocie znana w różnych formach od wieków i w formie tradycyjnej - na przykład wspólnot rolniczych – występująca także współcześnie) stała się dzisiaj ważnym czynnikiem transformującym instytucję własności dzięki masowości procesu dzielenia przez udostępnianie dostępu (*performing sharing through access*) w warunkach powszechnej cyfryzacji, a konkretnie istnienia wirtualnych platform jako oferentów różnego rodzaju usług. Podkreśla się również, że ta transformacja własności, czyli fenomen czasowego dostępu do pewnych dóbr i usług w miejsce tradycyjnego transferu własności przez sprzedaż tych dóbr i usług, wymaga wysokiego poziomu zaufania ze strony nabywców tych usług, a rosnący poziom zaufania zwrótnie zwiększa dynamikę *sharing economy* poprzez proces udzielania dostępu.

Wysoko oceniam też analizę procesu cyfryzacji jako kluczowego czynnika transformującego współcześnie instytucję własności (punkt 2.2), zwracającą między innymi uwagę na takie czynniki, jak:

- Proces kształtowania się „biznesu bez własności”, z zastrzeżeniem wszakże że wielkie platformy wirtualne realizujące tę ideę muszą posiadać pewne elementy własności materialnej (np. centra logistyczne czy serwery danych);
- Niepewność dostępu i/lub istotne ograniczenia zakresu praw dostępu właścicieli określonych nośników informacji (kopii elektronicznych czy licencji), związane z przewagą informacyjną i prawną operatorów czy właścicieli platform wirtualnych oferujących dostęp do określonych dóbr i usług;
- W warunkach cyfryzacji gospodarki tradycyjny transfer własności może być nie tylko łatwiej zastępowany udzielaniem prawa własności, ale zarazem dzięki przenoszeniu transakcji do świata wirtualnego powstają warunki technologiczno-prawne, aby realna władza dostawcy usług nie była umniejszana, jak w przypadku tradycyjnych umów sprzedaży.

Oceniając bardzo pozytywnie kolejny punkt, 2.3. *Złożoność projektów i zwrot ku współwytworzeniu*, chciałbym zwłaszcza uwypuklić wartość poznawczą rozważań Habilitanta poświęconych „*tragedy of anticommons*”. Ta swoista tragedia jest związana z faktem rosnącej w warunkach cyfryzacji i usieciowienia fragmentaryzacji czy dekompozycji własności intelektualnej – na przykład architektury programów komputerowych - co znacznie ogranicza czy uniemożliwia niekiedy możliwości społecznie efektywnego korzystania z tej własności, zwłaszcza w przypadku technologii komunikacyjnych. Ważne jest zarazem, że Habilitant zwraca uwagę na różne potencjalne (niektóre faktycznie już stosowane) rozwiązania prawno-instytucjonalne (np. kategoria tzw. kluczowych patentów), które to negatywne zjawisko mogą ograniczać. Wreszcie, w punkcie końcowym rozdziału, 2.4. *Unikanie własności*, mamy objaśnienie faktu, że coraz powszechniejszy dostęp do dóbr i usług przez oferowanie prawa dostępu, a więc zastępowanie transferu własności stosunkami typu zobowiązaniowego, znajduje uzasadnienie zarówno w motywacji przedsiębiorców – przeniesienie części obowiązków związanych z dbaniem o przedmioty własności na odbiorców oraz gromadzenie bardzo cennych w gospodarce rynkowej danych o nich - jak i zmianach postaw konsumentów względem własności. Zarazem Habilitant zwraca uwagę na zagrożenia, w tym trudno przewidywalny wzrost kosztów, związane z różnymi formami dostępu – model subskrypcyjny, czy dostęp na życzenie. Wreszcie ukazuje, że w warunkach gospodarki cyfrowo-sieciowej własność (tradycyjnie czy klasycznie rozumiana) czy jej akumulacja przestaje być kluczowym elementem przewagi ekonomicznej, a najwięksi gracze, czyli dysponenci wirtualnych platform

sprzedażowych, mogą bardzo szybko zwiększać swoje zyski, powiększając wskutek tego nierówności społeczne w wymiarze dochodowym

Podsumowując, można uznać, że na podstawie krytycznej analizy i syntezy literatury przedmiotu, a także własnych przemyśleń teoretycznych dotyczących transformacji własności, Habilitant w pełni przekonująco zweryfikował drugą hipotezę szczegółową, że współczesny rozwój technologiczny związany z digitalizacją i usieciowieniem gospodarki powoduje, że transfer własności może być łatwiej zastępowany udzielaniem prawa dostępu.

Rozdział 3, *Czynniki przeciwdziałające transformacjom instytucji własności* (s. 77-108)

Autorska analiza zawarta w tym rozdziale to logiczna konsekwencja rozważań w dwóch rozdziałach poprzedzających, prowadzących do pozytywnej, silnej weryfikacji pierwszej i drugiej hipotezy szczegółowej. Skoro bowiem mają miejsce współcześnie istotne transformacje instytucji własności, zasadniczo wzmacniające rolę własności intelektualnej, czy w szerszym ujęciu niematerialnej, w gospodarce rynkowej, to należy postawić pytanie, co te transformacje hamuje lub utrudnia. W oparciu o analizę bogatej, tak ekonomicznej, jak i prawniczej literatury przedmiotu, odwołując się też do wcześniejszych własnych badań i publikacji, Habilitant identyfikuje grupy czynników „hamujących”:

- Nieadekwatne do istoty współczesnych form własności niematerialnej, w tym zwłaszcza intelektualnej, standardy rachunkowości (punkt 3.1);
- Dążenie do uwłasnościowienia zasobów niematerialnych w sposób zbliżony do własności materialnej (punkt 3.2);
- Sposób interpretacji własności intelektualnej w orzecznictwie sądów, w tym jakościowa analiza orzeczeń polskiego Sądu Najwyższego w kwestii rozróżniania własności materialnej i intelektualnej (punkt 3.3);
- Wartości liberalne i konserwatywne uznające osłabienie instytucji własności w związku z rosnącą rolą własności intelektualnej za zagrożenie systemowe i ideologiczne (punkt 3.4.). Istotne i warte podkreślenia w sensie pozytywnym jest przy tym, że Habilitant identyfikuje grupy zawodowe i społeczne, które są „nośnikami” wyżej wskazanych poglądów. Po drugie, identyfikuje argumenty i kontrargumenty, a także szanse i zagrożenia związane ze spowolnianiem omawianych w monografii transformacji własności. W szczególności:
 - podkreśla się, że obiekcje ze strony księgowych przeciwko wyodrębnianiu własności intelektualnej dotyczą faktu, że w znacznej części ma ona – podobnie jak niektóre inne wartości niematerialne – charakter pozabilansowy;
 - są podnoszone w literaturze przedmiotu liczne argumenty za klasycznym uwłasnościowieniem zasobów niematerialnych, w tym własności intelektualnej, a więc objęcie ich silnymi własnościowymi formami ochrony (patenty, wzory przemysłowe i użytkowe, znaki towarowe i pełne prawa autorskie). Przytacza się w związku z tym wcześniej wskazywane w pracy argumenty związane z *tragedy of anticommons*, poglądy że własność jest zachętą do tworzenia innowacji, czy postulaty nadawania własności intelektualnej fundamentalnego w sensie ekonomicznym atrybutu rzadkości (*implicite: cenności*), czy wreszcie obiekcje związane z motywacją zewnętrznych inwestorów finansowych;
 - szeroko ujmuje się argumenty ludzi o poglądach liberalnych i/lub konserwatywnych, ujmujących osłabianie tradycyjnie rozumianej instytucji własności jako zagrożenie dla wolności jednostek, a nawet ich wasalizacji (zwłaszcza jako konsumentów nie posiadających dóbr a jedynie dostęp do nich).

Na osobne omówienie w przypadku trzeciej hipotezy szczegółowej (H3) zasługuje punkt 3.3., a w szczególności zawarte w nim omówienie wyniku jakościowego badania przez Habilitanta orzecznictwa polskiego Sądu Najwyższego. Przekonywująco dowodzi ono, że:

1. mamy do czynienia, generalnie rzecz biorąc, z utożsamianiem w tym orzecznictwie własności intelektualnej i własności materialnej, w tym w wymiarze dotyczącym ich form ochrony prawnej;
2. dominuje odwoływanie się do argumentów natury ekonomicznej w ochronie własności intelektualnej;
3. odwoływanie się do wartości pozaekonomicznych, społecznych, jest co prawda częste, ale ma bardzo ogólny charakter; zwykle jest to argument sprawiedliwości społecznej

Podsumowując, można z całym przekonaniem uznać, że przeprowadzona a rozdziale trzecim analiza teoretyczna i autorska ocena jakościowa linii orzeczniczej polskiego Sądu Najwyższego prowadzą do weryfikacji trzeciej hipotezy szczegółowej (H3): *Oslabienie instytucji własności jest spowolniane przez linię orzeczniczą Sądu Najwyższego, standardy rachunkowości oraz osoby afirmujące wartości konserwatywne i liberalne*. Można to uznać – pogląd recenzenta – za przejaw pewnej uniwersalnej tendencji. Chodzi o to, co wiemy dziś dobrze z dorobku Nowej Ekonomii Instytucjonalnej, a nawet i klasycznego instytucjonalizmu, że zmiany w instytucjach, zarówno formalnych – w przypadku standardów rachunkowości i orzecznictwa sądów – oraz nieformalnych – system aksjologiczny dotyczący własności, czego przecież dotyczą analizowane w rozdziale postawy liberalne i konserwatywne - charakteryzują się pewną inercją, czy opóźnieniem w stosunku do zmian w świecie realnym – zmian w funkcjonowaniu instytucji własności i wywoływanych tym zmian w modelach biznesowych opisywanych w recenzowanej pracy, determinowanych przez współczesną rewolucję technologiczną, czyli digitalizację i usieciwienie gospodarki. .

Rozdział 4, *Gotowość do rezygnacji z własności wybranych kategorii rzeczy - analiza wyników badania* (s. 109-172).

Jest to najobszerniejsza część recenzowanej monografii. Przedstawia wyniki w pełni oryginalnego, autorskiego badania. Zostało ono przeprowadzone w roku 2021 na losowo wybranej próbie tysiąca dorosłych obywateli Polski ankietowanych powszechnie stosowaną w badaniach kwestionariuszowych metodą CATI. Jak już stwierdziłem wcześniej w recenzji, nie zgłaszam zastrzeżeń formalno-metodycznych odnośnie tego badania. Podkreślę tylko, że wartość poznawcza rozdziału w kontekście weryfikacji czwartej hipotezy szczegółowej monografii:

większość osób mieszkających w Polsce jest gotowa zrezygnować z własności co najmniej dwóch z sześciu wskazanych dóbr w sytuacji, gdyby zapewniony był swobodny dostęp na życzenie (najem)

uległa istotnemu wzmocnieniu dzięki dezagregacji hipotezy głównej, czyli dzięki przyjęciu i testowaniu sześciu hipotez o charakterze statystycznym (H412-H46). W ich testowaniu brano przy tym pod uwagę nie tylko wiek i inne charakterystyki społeczno-demograficzne z metryczki respondentów, ale również dotychczasowe doświadczenia z dostępem na życzenie, oczekiwania wobec polityk publicznych w zakresie wsparcia dostępu do czy nabywania na własność poszczególnych sześciu kategorii rzeczy (rowery, samochody, narzędzia domowe, ubrania na specjalne okazje, droższe zabawki, sprzęt turystyczny i sportowy) będących przedmiotem badania, czy gotowość do rezygnacji z własności określonych rzeczy.

Rozdział dostarcza niezwykle bogatej wiedzy empirycznej, czy i w jakim zakresie, polscy konsumenci (czy obywatele) wykazują skłonność do rezygnacji z własności określonych dóbr.

Jego znacząca wartość poznawcza w wymiarze empirycznym jest jednak związana przede wszystkim z tym, że dzięki zaproponowanej metodyce badania „obraz statystyczny” tej skłonności, który – nawet zakładając statystyczną istotność wielu obserwowanych zależności – pokazuje wielkie zróżnicowanie tej skłonności, jak i zróżnicowanie w zakresie jej determinant. Poniżej ograniczam się do enumeracji tych kilku wyników badań Habilitanta, które w mojej ocenie są najciekawsze w wymiarze poznawczym (abstrahuję przy tym w tej enumeracji od wyników o bardzo szczegółowym charakterze):

1. Zdecydowanie najważniejszym czynnikiem wpływającym na gotowość do rezygnacji z własności jest wiek (weryfikacja hipotezy H41). Nie ma jednak jakiejś uniwersalnej „tendencji pokoleniowej” w tym zakresie, w jakim na tę rezygnację wpływa oczekiwanie na wsparcie przez państwo nabywania czy dostępu do różnych dóbr. Inne niż wiek charakterystyki respondentów nie wpływają istotnie statystycznie na zróżnicowanie skłonności do rezygnacji z własności;
2. Osoby o niższych dochodach netto na głowę wykazują większą skłonność do zastępowania własności dostępem na życzenie (weryfikacja hipotezy H42);
3. Posiadanie wcześniejszych doświadczeń z dostępem na życzenie w trybie subskrypcyjnym wpływa pozytywnie na skłonność do rezygnacji z własności dóbr niematerialnych (muzyka, film) – weryfikacja hipotezy H43.
4. Obraz statystyczny zależności między gotowością do rezygnacji z własności a oczekiwaniem wsparcia w politykach publicznych dla różnych dóbr i różnych grup wiekowych jest mocno zróżnicowany. Jednakże w modelu, w którym szacuje się „zagregowaną gotowość do rezygnacji z własności” (dla wszystkich sześciu kategorii rzeczy objętych badaniem łącznie) i odnosi ją do analogicznej „zagregowanej sumy poparcia dla polityk publicznych opartych na udostępnianiu” (a nie na transferze własności) pozytywnie weryfikuje się hipotezę H45, czyli że gotowość do rezygnacji z własności jest dla osób takie polityki popierające większa.

Oceniając pozytywnie ten rozdział monografii trzeba jednak zwrócić uwagę na fakt, że jak już wcześniej to stwierdziłem w recenzji, jest to badanie o charakterze eksploracyjnym, a ponadto ma charakter statyczny, to znaczy dotyczy tylko wybranego roku. Nie można też wykluczyć, że ponieważ był to szczyt okresu pandemii Covid-19, mógł wystąpić znaczący – choć trudno mierzalny – wpływ tego „czarnego łabędzia” na zmianę zachowań konsumenckich w kontekście dystynkcji własność *versus* prawo do dostępu. Ponadto – na co wielokrotnie zwraca uwagę sam Habilitant – nie bada się w nim „zaistniałych faktów”, ale podobnie jak w studiach nad WTP czy WTA w analizie kosztów i korzyści jedynie zamiary czy deklaracje respondentów. Niezależnie jednak od tego uznaję, że rozdział jako całość jest poznawczo bardzo wartościowym przyczynkiem do badań nad tym, czy obserwowane w czasach digitalizacji i usieciowienia gospodarki transformacje własności - także polskiej - wpływają na zmiany postaw polskich konsumentów (obywateli) w kierunku „mniej własności, więcej dostępu” (określenie recenzenta). Dostrzegam też znaczną wartość metodyczną tej części monografii Pana dr B. Bigi, polegającą na zaproponowaniu oryginalnej metodyki badania zmiany tych postaw.

Rozdział 5, *Skutki współczesnych transformacji instytucji własności* (173-200)

W najszerszym ujęciu rozdział ten można ująć jako rodzaj bardzo szerokiego podsumowania czy syntezy rozważań Habilitanta zawartych w rozdziałach 1-4, syntezy która poprzez ukazanie skutków kluczowych transformacji własności daje asumpt do pozytywnej weryfikacji piątej hipotezy szczegółowej monografii:

W obrocie gospodarczym maleje znaczenie transferów własności.

Generalnie rzecz biorąc, skutki te polegają na szerokim zastępowaniu transferu własności wielu dóbr czyli sprzedaży udostępnianiem dostępu do tych dóbr czy usług, a w efekcie upowszechnianiem w obrocie gospodarczym stosunków typu zobowiązaniowego, czego przesłanką był przede wszystkim proces digitalizacji gospodarki, a skutkiem bardzo szybki wzrost jej serwicyzacji zarówno w relacjach firmy – konsumenci, jak i w relacjach między firmami w postaci outsourcingu, czy – w obu sferach – w ramach ekspansji tak zwanej gospodarki subskrypcyjnej (punkt 5.1).

Wiąże się z tym niespotykana wcześniej skala monopsonizacji w związku przede wszystkim z funkcjonowaniem różnych wirtualnych platform jako pośredników między oferentami dobra/usługi a ich finalnym konsumentem, co jest związane nie tylko z procesami digitalizacji, ale i dynamicznym wzrostem powiązań sieciowych między oferentami usług i dostępu do dóbr, czyli wirtualnym platformami sprzedażowymi (osiągającymi przy tym korzyści skali jak w tradycyjnej produkcji dóbr), a nabywcami (punkt 5.2). Habilitant słusznie przy tym podkreśla, że rodzi to konieczność wypracowania – wciąż brakujących ze względu na nowość zjawiska - społecznie efektywnych rozwiązań regulacyjnych w tym zakresie. Wreszcie, uwypukla kluczowy w kontekście tytułowego problemu monografii fakt, że te mające status monopsonu wirtualne platformy sprzedażowe nie posiadając (czy posiadając w niewielkim zakresie) tradycyjną własność (aktywa) są w stanie przechwycić znaczną część powstającej w gospodarce nadwyżki ekonomicznej. Przyczyniają się w ten sposób do wzrostu nierówności dochodowych w gospodarce z jednej strony, z drugiej zaś do osłabienia instytucji własności jako całości.

Wszystkie te procesy implikują rewizję modeli biznesowych wielu firm - punkt 5.3., *Dyfuzyjne metody zarządzania własnością*), przy – analizowanych już wcześniej w monografii, a często mających ograniczoną skuteczność - próbach rozciągania silnej kontroli właścicielskiej również na elementy własności intelektualnej. Ta ograniczona skuteczność (na przykład tradycyjnej ochrony patentowej) skutkuje nowymi strategiami zarządczymi dla zapewnienia korzyści i przewag konkurencyjnych z tytułu własności intelektualnej: na przykład poprzez tak zwane publikacje defensywne, czy zakładanie start-upów (s. 186-191).

Wreszcie, rozdział zawiera też pewne rozważania *implicite* związane z piątą hipotezą szczegółową, ale mające nieco szerszy, bardzo ważny kontekst i teoretyczny i empiryczny: ocena pewnych heurystyk opisywanych w ekonomii behawioralnej - zwłaszcza Kahnemana/Tversky'ego heurystyka awersji do straty – w związku z rosnącą skłonnością do zastępowania własności prawem do dostępu (punkt 5.4). Ważne jest również uwypuklenie przez Habilitanta rzeczywistych czy potencjalnych pozytywnych skutków środowiskowych związanych z mniejszym użyciem zasobów dzięki zjawisku współdzielenia (punkt 5.5). Zawarte w tych dwóch ostatnich punktach wnioski mogą stanowić inspirację dla dalszych dociekań teoretycznych i badań empirycznych w tych obszarach.

Podsumowując, z pełnym przekonaniem stwierdzam, że recenzowana monografia Pana dr B. Bigi. *Współczesne transformacje systemu własności*, jest oryginalnym i wysoce wartościowo poznawczym wkładem do badań nad transformacjami instytucji własności w warunkach szybkiego i postępującego procesu digitalizacji i usieciowienia współczesnej gospodarki rynkowej. Praca w znacznym stopniu wypełnia istniejąca w tym zakresie w polskiej literaturze ekonomicznej lukę badawczą – tak w wymiarze teoretyczno-poznawczym, jak i – w zakresie dotyczącym zwłaszcza badania skłonności konsumentów do rezygnacji z własności pewnych kategorii rzeczy i zastępowania ich prawem do czasowego ograniczonego dostępu – wymiarze empirycznym. Weryfikacja ogólnej i szczegółowych hipotez badawczych pozwoliła Habilitantowi na sformułowanie szeregu poznawczo wartościowych wniosków, na które już w recenzji zwróciłem uwagę.

Problematyka własności zajmuje szczególne miejsce Nowej Ekonomii Instytucjonalnej, jako dynamicznie się rozwijającym nurcie w ramach współczesnej ekonomii, zaliczanym zarówno do jej głównego nurtu, jak i przez wielu ekonomistów do nurtu heterodoksyjnego (szersza dyskusja na ten temat wykraczałaby oczywiście poza ramy przedmiotowe tej recenzji). Rozwijana w ramach NEI teoria praw własności, czy w szerszym ujęciu ekonomiczna teoria prawa – *law and economics* (R. Coase, A. Alchian, H. Desetz i inni), w powiązaniu z teorią kosztów transakcyjnych wskazuje na fundamentalne znaczenie systemu praw własności dla efektywności gospodarowania. Lecz dominującym punktem odniesienia w tej teorii jest tradycyjnie (tak jak została ona opisana w recenzowanej monografii w rozdziale pierwszym) rozumiana kategoria czy instytucja własności (patrz np. P. H. Rubin, *Legal Systems as Frameworks for market Exchanges* (w:) "Handbook of New Institutional Economics", C. Menard ed., Springer, 2008, s. 205-229). Tymczasem w recenzowanej monografii mamy do czynienia z w moim przekonaniu udaną próbą identyfikacji tych przekształceń (nazywanych przez Habilitanta transformacjami) w systemie własności we współczesnej szybko się „digitalizującej” gospodarce rynkowej które powodują, że korzystanie z coraz większej ilości zarówno materialnych jak i niematerialnych dóbr i usług nie jest związane z transferem własności (sprzedażą i zakupem), ale z pozyskiwaniem mniej czy bardziej ograniczonego dostępu do ich użytkowania, czyli z rosnącym znaczeniem w gospodarce relacji typu zobowiązaniowego. Konstatacja tego faktu dodatkowo zwiększa wartość poznawczą recenzowanej monografii Pana dr B. Bigo.

III. Ocena dorobku dydaktycznego, organizacyjnego, w zakresie kształcenia kadr, popularyzacji nauki i współpracy z otoczeniem społecznym i gospodarczym

Jak wynika z informacji przedstawionej w punkcie 6.1. *Autoreferatu*, Habilitant ma dość obszerny i bardzo zróżnicowany w sensie merytorycznym i pod względem rodzaju prowadzonych zajęć dorobek dydaktyczny, w tym między innymi:

- wykłady i ćwiczenia z następujących przedmiotów dla studentów pierwszego i drugiego stopnia : ekonomiczna analiza prawa, ochrona własności intelektualnej (przedmioty związane z aktywnością badawczą Habilitanta), historia administracji;
- zajęcia z zakresu ochrony własności intelektualnej na studiach podyplomowych, MBA i szkole doktorskiej;
- seminaria dyplomowe i licencjackie (ponad 40 prac)
- wykłady z różnych przedmiotów poza macierzystą uczelnią, w tym Seidman College of Business na Grand Valley State University oraz Uniwersytet SWPS)
- opieka merytoryczna nad kierunkiem Gospodarka i Administracja Publiczna oraz koordynacja prac nad stworzeniem edycji anglojęzycznej tego kierunku na UEK

Jeśli chodzi o aktywność organizacyjną na macierzystej uczelni, to jest ona dość obszerna, obejmując między innymi członkostwo w wielu gremiach kolegialnych związanych z Wydziałem Gospodarki i Administracji Publicznej UEK a także pełnieniem od roku 2017 funkcji opiekuna Kierunku Gospodarka i Administracja Publiczna.

Jak wynika z punktu 7 *Autoreferatu* oraz punktu III *Wykazu* Habilitant ma bardzo bogaty i zróżnicowany pod względem merytorycznym i charakteru instytucji z którymi współpracował dorobek w zakresie współpracy z otoczeniem społecznym i instytucjonalnym. Obejmuje to między innymi takie aktywności, jak:

- Promocja małych średnich firm z Małopolski w ramach Open Eyes Economy Hub;
- Współpraca z Ministerstwem Inwestycji i Rozwoju w ocenach realizacji Strategii Odpowiedzialnego Rozwoju;
- Współpraca z Polską Agencją rozwoju Przedsiębiorczości w zakresie wspierania planów rozwoju przedsiębiorstw.

Habilitant wykazuje też dużą aktywność w obszarze popularyzacji nauki i wiedzy ekonomicznej: wystąpienia w mediach publicznych i prywatnych (radio i telewizja), wypowiedzi pisemne dla Polskiej Agencji Prasowej, prowadzenie blogu o charakterze popularno-naukowym „Ekonomia praktyczna” i podcastu popularyzującego książki ekonomiczne (74 odcinki).

Podsumowując, ocena wniosku awansowego Habilitanta w kontekście aktywności opisywanych w tym punkcie recenzji jest pozytywna.

IV. Stwierdzenie o zasadności nadania Kandydatowi stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk społecznych w zakresie dyscypliny ekonomia i finanse

Po szczegółowym zapoznaniu się i dokonaniu całościowej oceny dorobku naukowo-badawczego dr Bartłomieja Bigi, ze szczególnym uwzględnieniem monografii pt. *Współczesne transformacje instytucji własności. Perspektywa ekonomiczna*, przedstawionej w dokumentacji wniosku jako osiągnięcie naukowe o którym mowa w Art. 219 Ust. 1 Pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, oraz całego opublikowanego dorobku naukowego, a w tym monografii Habilitanta *The Economics of Intellectual Property and Openness: The Tragedy of Intangible Abundance* (Routledge 2021), a także z całą przedłożoną mi dokumentacją dotyczącą działalności dydaktycznej i organizacyjnej, kształcenia kadr, popularyzacji nauki oraz współpracy z otoczeniem biznesowym Kandydata, stwierdzam, że w mojej ocenie dorobek ten ujęty jako całość spełnia w stopniu zadowalającym warunki uzyskania stopnia doktora habilitowanego określone w *Ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (art. 219 ust. 1 pkt 2). Wskazałem co prawda na pewne słabości tego dorobku w punkcie II.1 recenzji, ale z pełnym przekonaniem stwierdzam, że monografia przedstawiona we wniosku jako osiągnięcie naukowe, jak również powiązana z nią w dużym stopniu tematycznie w/w monografia wydana przez renomowaną oficynę Routledge, stanowią istotny wkład do dyscypliny ekonomia i finanse. Wnoszę przeto o dopuszczenie wniosku Pana dr Bartłomieja Bigi do dalszego procedowania w ramach Komisji Habilitacyjnej powołanej przez Radę Doskonałości Naukowej.

